

нях досить часто використовувалося слово-синонім (антонім), то передбачалося, що це іноді дозволить пригадати і інтерферентно небезпечну лексему-об'єкт корективної семантизації.

Література

1. Гурвич П. Б. Программирование коммуникативных упражнений для развития устной речи // Иностранные языки в школе. — 1967. — № 2.
2. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. — М.: Русский язык, 1989. — 276 с.

Статья поступила в редакцию 18 февраля 2004 г.

УДК 378.147

Т. І. Кушнар'ова

КОНТРОЛЬ УМІНЬ ЧИТАННЯ БІЗНЕС ТЕКСТІВ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ В НЕПОВНОМУ ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Підготовка сучасних студентів в неповному вищому навчальному закладі повинна орієнтуватися на формування ефективного фахівця, який володів би глибокими теоретичними знаннями, сучасними технологіями виробництва, умів би творчо використовувати досвід господарювання країн з високорозвинутим виробництвом, здійснювати дослідницько-експериментальну роботу і працював би з новими інноваційними технологіями. Невипадково, наприклад, програма “Кадри АПК на 2000 — 2004 роки” містить положення про необхідність реалізації сучасних принципів організації навчального процесу, удосконалення змісту і структури, форми і методів підготовки фахівців шляхом упровадження нових технологій навчання.

В даній статті аналізується *проблема* розробки принципів контролю умінь читання бізнес текстів іноземною мовою в неповному вищому навчальному закладі. Внаслідок змін соціально-економічних умов в Україні однією із основних цілей навчання іноземної мови стала чисто практична, яка забезпечує належний рівень комунікативних умінь і навичок і більш прикладний рівень мовної підготовки взагалі, і в такому важливому виді мовленнєвої діяльності як читання в особистості, що дає можливість студентам неповних спеціальностей успішно адаптуватися до ділового спілкування з закордонними партнерами, тому що “хороший спеціаліст повинен бути ще й активно діловим”[4].

Актуальність проблеми, що розглядається у статті, пов'язана як із нерозробленістю даного контролю в системі навчання іноземної мови в неповному вищому навчальному закладі, так і з недостатньо розробленою методикою на-

вчання ділової англійської мови у немовних вищих навчальних закладах України, на що вказують в своїх роботах вітчизняні методисти [1; 3].

Ціллю даної статті є визначення найбільш раціонального виду контролю, а також тих умінь, які є об'єктом контролю читання бізнес текстів в немовному вищому навчальному закладі.

По-перше, зазначимо, що читання бізнес текстів може бути розглянуте як вид мовленнєвої діяльності, особливою рисою якого є отримання із письмового тексту інформації, яка поступає через зоровий канал. Психологічно цей вид мовленнєвої діяльності характеризується тим, що мета діяльності і мотив, який спонукає суб'єкт до неї співпадають.

По-друге, говорячи про уміння читання, ми, згідно з концепцією О. М. Леонтьєва, маємо на увазі те уміння, що означає дію, яка може бути виконана людиною в різних умовах певним чином. Отже, можна зробити висновок про те, що незалежно від задачі, яка стоїть перед студентом, як читачем, розуміння тексту повинно відбуватися під час його сприйняття. Другими словами, процеси сприйняття мовленнєвого повідомлення та його розуміння повинні практично співпадати.

Відтак, головний зміст навчання читання бізнес текстів в немовному вищому навчальному закладі складає формування різних навичок та умінь різних видів читання: ознайомлювального, вивчаючого та вибіркового.

Важливу роль в управлінні діяльністю в навчанні студента, а також в професійній діяльності викладача відіграє контроль, виступаючи механізмом виявлення та оцінки результатів виконаної дії. Одним із найефективніших засобів контролю в навчанні іноземної мови вважається тестовий контроль (В. С. Аванесов, Л. В. Банкевич, Л. Бахман, В. П. Безпалько, Р. Ладі, С. Ю. Ніколаєва, О. П. Петрашук, І. А. Цатурова та ін.).

Тестування має важливі переваги в порівнянні з традиційними методами контролю, а саме: об'єктивність, охоплення значного обсягу навичок та умінь, ефективність, висока диференціююча здатність і реалізація індивідуального підходу в навчанні, порівнянність результатів тестування.

Головною метою системи тестового контролю читання бізнес текстів є управління навчальним процесом в оволодінні даним видом читання студентами немовних вищих навчальних закладів шляхом оперативного отримання об'єктивних і надійних даних про успішність чи неуспішність перебігу навчального процесу.

Далі зазначимо деякі особливості ділового стилю текстів, характерною рисою яких, є вживання спеціальних офіційно-ділових та канцелярських виразів і термінів, стандартних конструкцій речень, уникнення двозначності слів, відсутність індивідуальних авторських рис.

Отже, ми можемо зробити висновки стосовно лінгвістичного аспекту текстів ділового стилю, розробка принципів контролю умінь читання яких, є нагальною проблемою контролю:

1) сферою використання текстів ділового стилю є законодавчі документи, постанови, доповіді, звіти, ділові папери, інструкції до використання, ділове

спілкування, розпорядження, рекламні записи, службові інструкції, візитні картки;

2) *основним призначенням* текстів ділового стилю — регулювання офіційно-ділових стосунків;

3) *основними ознаками* — інформативність, переконливість, аргументація, лаконічність, адресність, директивність;

4) в діловому стилі переважають *основні мовні засоби*: стилістична нейтральність мови, наявність усталених мовних зворотів, початків і закінчень документів, стандартна канцелярська лексика, широке використання термінів і професіоналізмів, поділ документа на чіткі частини; відсутні складні речення і емоційно забарвлені слова; виклад точний.

На нашу думку тестові завдання для перевірки умінь читання текстів ділового стилю на іноземній мові необхідно складати таким чином, щоб студенти аграрних спеціальностей могли показати, наскільки вони *знають*: вимоги до документів, класифікацію документів, реквізити документів, етикет ділових паперів, мову і стиль службових документів, скорочення у документах, вимоги до тексту документів, логічні елементи тексту документа, групи документів за призначенням, оформлення числових даних у документах, характеристику письмової ділової мови; *уміють*: правильно використовувати цифрові дані в документах та читати таблиці, прочитати інформаційні документи (телеграму, телефонограму, план роботи, тощо) і реквізити документів; *оволоділи навичками* сучасної ділової іноземної мови.

Далі пропонуємо розподіл прийнятих у вітчизняних закладах позитивних оцінок за читання бізнес текстів, узгоджений із шкалою, запропонованою в Загальноєвропейських Рекомендаціях [2], який представлений нижче.

Таблиця 1

**Оцінювання умінь читання бізнес текстів
студентами немовних вищих навчальних закладів**

	“3”	“4”	“5”
Типи текстів, які розуміє студент	Тексти на знайомі теми з конкретного змісту; короткі, прості тексти, напр., звичайні особисті та ділові листи, факси, більшість повсякденних знаків та об'яв, жовті сторінки, рекламу.	Фактичні тексти з лінійною структурою та кореспонденція на теми, пов'язані зі сферою інтересів студента повсякденні матеріали, напр., листи, брошури та офіційні документи, чітко написані тексти з аргументацією, особисті листи, виражені почуття і побажання, чітко написані інструкції з лінійною структурою до певного обладнання.	Широке коло довгих, складних текстів, пов'язаних із суспільним, професійним життям та навчанням; складні інструкції про новий прилад або процес.

Продовження таблиці 1

	“3”	“4”	“5”
Що розуміє студент	Розуміє короткі, прості тексти, спеціальну інформацію у простому повсякденному матеріалі.	Розуміє фактичне мовлення з лінійною структурою; чітко написану загальну аргументацію; лінійну інструкцію.	Розуміє в деталях складні тексти, включаючи найдрібніші деталі, ставлення та погляди.
Умови та обмеження	Обмежується загальним повсякденним мовленням. Перечитування частини тексту.	Незначне обмеження діапазону і типів текстів. Читання з різною швидкістю різними способами відповідно до мети читання.	Детальне розуміння складних текстів, якщо важкі відрізки, можна перечитати. Використання словника – час від часу.

Отже, будучи самостійним компонентом педагогічного процесу, тестування як найбільш раціональний вид контролю умінь читання текстів ділового стилю на іноземній мові дає можливість перевірити уміння читання залежно від його мети: з повним розумінням змісту тексту (вивчаюче читання), з розумінням основного змісту (ознайомлювальне читання), з розумінням інформації, яку треба вилучити з одного або декількох текстів (переглядове читання).

Література

1. Гапон Ю. А. Специфіка дисципліни і фактори, що визначають зміст навчання іноземної мови професійної спрямованості // Всеукраїнська науково-практична конференція “Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України”: 36. наук. ст. — К.: Європейський ун-т, 2003. — С. 40 – 49.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Рада з питань співпраці в галузі культури, Комітет з освіти, Відділ сучасних мов, Страсбург. — Київ, Ленвіт, 2003. — С. 238 – 239.
3. Тарнопольський О. Б., Кожушко С. П. Принципи навчання ділової англійської мови студентів вищих навчальних закладів економічного профілю // Всеукраїнська науково-практична конференція “Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України”: 36. наук. ст. — К.: Європейський ун-т, 2003. — С. 173 — 180.
4. Хороший спеціаліст повинен бути ще й активно діловим // Освіта України. — 2004. — 3 лютого. — С. 4 — 5.

Стаття постуила в редакцію 14 лютого 2004 г.